Uteblivet Arvode

av Andreas Kärngard
2025-11-11
Söder, Östersund

Julafton var sannerligen vacker i år. Med en temperatur långt nedanför tjugostrecket och dagar av påtaglig luftfuktighet hade naturen förvandlats till ett Lewiskt snölandskap.

Den lilla bilen rörde sig längs skogsvägen genom allt det vita. På förarplatsen satt Lasse och bredvid honom låg den orange-vita masken i gummi med vitt resårband. Lasse tänkte inte alls på hur vacker naturen var, istället tänkte han på hur gärna han ville ha det han nu var på väg att göra överstökat så han kunde komma hem.

Madde hade jour på akuten. Hon skulle vara där hela Julaftonsnatten men Lasse gick det ingen nöd på; hans favoritförfattare hade, lagom inför julhandeln, släppt nytt och i morse då han vaknat hade boken legat i julstrumpan. Julaftonskvällen, och förmodligen stora delar av natten, skulle han spendera tillbakalutad i läsfåtöljen.

Men först skulle han spela Tomte. Det var en roll han tagit flera år i rad men då åt brorsans barn. I år hade de bestämt sig för att fira utomlands men istället frågat om han inte kunde tänka sig att ställa upp för en kompis kompis. Lasse hade tvekat först, nog för att det var kul att kunna hjälpa till och så men det innebar trots allt en hel del arbete, inte allra minste med tanke på att det var en bit att köra. Det som till sist hade fått honom att säga okej var betalningen; hans plånbok var tom och den femhundring han skulle få för besväret skulle sitta fint.

Överenskommelsen var den att Tomten skulle komma å knacka på hemma hos familjen efter det att de kommit tillbaka från jullunchen som de ätit borta hos släktingar i den närliggande staden. Han fick inte komma för tidigt, då skulle de ännu inte anlänt och gården skulle stå tom. Förvisso skulle det inte göra någonting, bara det att han skulle bli tvungen att sitta i kylan och vänta.

Plötsligt stirrade två lysande ögon på honom och Lasse pumpade instinktivt på bromsen samtidigt som han gav ett mjukt utslag på ratten för att parera men ingenting hände. De fyra svarta curlingstenarna gled ljudlöst fram över vägbanan men en halv sekund från det att fronten skulle klippa det stora hjortdjuret knyckte det hastigt till i nacken på det och så försvann det ned på andra sidan vägen. Det var borta lika hastigt och lustigt som det dykt upp. Lasse kanade i oförändrad hastighet i rät linje fram över vägen. Lagom framme vid den kraftiga högersvängen hade däcken återigen fått fäste och han skattade sin lyckliga stjärna att änglarna följt honom på självaste Julafton.

En halvtimme senare svängde han försiktigt in på den lilla avtagsvägen som löpte in i den lilla skogsdungen. Bredvid dungen bredde åkern ut sig och på andra sidan om den låg familjens gård. Lamporna i fönstren i det stora boningshuset på andra sidan åkern lös upp snön runtomkring men bortsett från det stod gården som fallen i mörker.

Säcken med klapparna skulle han hämta i vedskjulet bakom huset.

Klockan visade på fem minuter i halv fem men det enda som syntes på parkeringen var nyfallen snö - någon bil syntes ännu inte till. Lasse skruvade på radion. Det sprakade och skrålade. Lugna Favoriter, läste han på radions display. En skränig mansröst förkunnade att Julen kommit

men att ingen fanns där för honom. Rösten läst som om den tillhört hans gamla slöjdlärare och låten påminde lite för mycket om hans egen situation för att han skulle vilja stanna kvar, Lasse letade vidare bland frekvenserna och just som han med blicken mot huset hörde tonerna ur Whams julklassiker fick han se silhuetten av en mansfigur i ena fönstret borta i huset. Han ryckte förvånat till. Stax därpå syntes en till jämte den första och så - ännu en. Det var ju folk i huset! Det var som tusan, tänkte han och tittade återigen bort mot parkeringen, ingen bil. Armbandsuret visade på fem minuter över halv. Han lät blicken söka av markområdet kring huset. Nej, ingen bil någonstans. Kanske, tänkte han, hade familjen anlänt i god tid innan han själv kommit dit, sedan hade någon ur familjen åkt i väg på ett ärende. Så var det naturligtvis. Nu stod de i köksfönstret och såg efter Tomten. Det var dags att skrida till verket. Han vred av strömmen men lät nyckeln sitta i. Försiktigt rörde han sig över den vita åkern. Någonstans på andra sidan om den stod förväntansfulla barn i huset och väntade på honom. Njae, inte på *honom* utan på Tomten. Snön var djup och den kyliga luften fick det att krampa i lungorna.

Han hade nått fram till farstubron och skulle just till att bulta på ytterdörren när det slog honom så tyst där var. Inga ljud hördes inifrån huset. Han frös i rörelsen och höll andan, lyssnade. Mässingsskylten som satt på dörren visade att han kommit rätt: Familjen Larsson. Han lyfte handen och gav dörren tre ordentliga knackningar. Därefter satte han örat mot dörren och lyssnade - inte ett enda ljud. Han rös till och drog åt bandet kring den röda sammetsrocken.

Sekunderna gick. Så knackade han igen, hårdare denna gång. Ho ho finns här några snälla barn, visst var det väl så man brukade säga?

En ny serie knackningar ljöd genom den stilla Julaftonskvällen.

Inte en tillstymmelse till respons från de där inne. Kanske väntade de på att Tomten skulle ta initiativet och kliva på? Jo, så var det nog.

“Ho ho!” hörde han sig själv. Han tryckte ned handtaget och klev in. När dörren gått igen vända han sig och klippte med ögonen. “Ho ho! Finns här några snälla barn?” Tre meter framför honom stod två små barn i grå-röda kläder. De plirande barnen betraktade honom stilla under tystnad. Var barnen glada och förväntansfulla var det ingenting deras uttryck avslöjade.

“Ja men se här står det ju två snälla barn!” Han rättade till masken och sökte med blicken vidare bak i rummet. Han befann sig i en liten hall. “Säg mig har ni era föräldrar där inne?” Utan att ta av sig skorna började han, med en spelat ryckig gångstil, ta sig mot det förmodade vardagsrummet.

Väl inne i det stora rummet kunde han konstatera att han hittat rätt - snart skulle spektaklet vara över. Han visste vad som skulle hända härnäst; mamman, pappan eller någon annan vuxen skulle fråga om Tomten rest långt och om allt gått bra. Därefter skulle han kanske bli bjuden på något att dricka eller äta. Kanske skulle någon sträcka fram en chokladask.

Den stora gröna pjäsen som med dignande grenverk tycktes täcka förutom hörnet av rummet så även hälften av de bägge väggarna avbröt honom i tankarna. Maken till gran hade han aldrig skådat! Till vänster om granen, i en soffa, satt vad inte kunde vara annat än barnens föräldrar. I ögonvrån kunde han nu se de bägge barnen lysa upp mörkret strax till vänster bakom honom. Han nickade mot paret i soffan innan han vände sig om.

“Jaha.. jag har med mig några paket här, ska vi se då.” Masken hade återigen glidit iväg över kinden av allt prat. Det var svårt att se och för en sekund fick han för sig att han glömt den bruna säcken i bilen men så blev han plötsligt varse om hur handen tycktes krama någonting. Säcken naturligtvis! Hastigt och en smula för kraftigt drog han till. Säcken svängde upp framför honom

och det var på vippen att den träffade de bägge barnen. “Oj, jag ber om ursäkt, förlåt mig. Jaha då ska vi se vad vi har här.”

Ett paket lätt som luft och inte större än en liten bok följde med näven upp ur säcken. Det mörkgrå papperet gnistrade i skenet från granens ljus. Den lilla lappen avslöjade att paketet var till flickan som tydligen hette Sofia. Lasse sträckte fram julklappen till den lilla tjejen och stoppade återigen ned den handskprydda näven i säcken. Han fiskade upp ett stort brunt paket och tittade mot pojken. “Jaha, då ska vi se om detta kanske kan vara till dig då.” Han gjorde sin bullrigaste röst och rörde sig i yviga gester med paketet mot pojkens utsträckta armar men när denne tagit emot paketet och Lasse släppt greppet om det föll det i golvet med en ordentlig duns. Lasse ryckte förvånat till och tittade ned för att sedan söka pojkens blick. Den var lika kall som rummet och Lasse huttrade till. Han vände sig mot soffan vid granen där föräldrarna satt, jodå föräldrarna log. Han log tillbaka men kom på att det inte syntes då han bar mask. “Jaha men är det inte lite kallt här? Fryser ni inte?” Det var inte hans sak men han hade inte kunnat hålla sig. Han såg mot det stora gapande murverket vid bortre väggen. Något som liknade en falnad brasa prydde dess mitt. Kvinnan reste sig plötsligt. Hon gick bort mot vedtraven, böjde sig och plockade upp ett ensamt vedträ som såg ut att ha fallit ned från traven. Lasse betraktade kvinnan som vant placerade vedträt i den öppna spisens mitt. Hon förblev stående så, framför den öppna spisen, några sekunder innan hon lugnt återgick till soffan. Lasse svängde om och såg återigen mot barnen. “Ja det var väl allt då. God Jul!” Han tog demonstrativt några steg i riktning mot hallen, men så stannade han upp och lyfte på säcken. Harklade sig och sade: “Nämen oj! Jag tror visst jag höll på att missa några julklappar, det är väl aldrig så att ni vill ha fler?” Utan att invänta svar fiskade han, sugen på att få det hela överstökat, lite väl snabbt upp de två sista klapparna. När han lagt dem framför barnen, vänt sig om mot barnens föräldrar i soffan och tackat för sig landade blicken på vedstapeln, precis invid den, på samma ställe låg vedträt. Han kunde svära på att det var samma vedträ. Lasse fick bråttom och småspringande skyndade han sig mot hallen. Just som han var i färd med att kliva ut genom dörren fick han i ögonvrån se en femhundring. Handen som höll sedeln satt på en arm. Svetten rann ned över ryggen när han följde armen med blicken. Mannen som för bara tre sekunder sedan suttit i soffan stod en meter ifrån honom. Lasse stoppade sedeln i plånboken och klev ut i kylan.

Snöflingorna låg statiskt vibrerande i luften, orörliga i sina platser. Lasse struntade i om barnen såg, slet av masken och strök svetten av pannan. När han återigen öppnade ögonen såg snön ut som vanligt. De tunga flingorna dalade ned framför honom. Efter en rask promenad sjönk han ned bakom ratten. Motorn startade på första försöket och ivrig att komma iväg hade han trampat gasen i botten. De spinnande däcken grävde sig långsamt ned i snömassorna. Lyckligtvis var snön hårt packad och när Lasse lite lugnare gjorde ett nytt försök kom bilen i rullning.

Halvvägs hem avbröts julmusiken plötsligt då den lokala radiokanalen i ett extrainsatt nyhetsinslag berättade någonting som för evigt skulle dröja kvar i Lasses minne.

Han mindes inte vilka jullåtar han lyssnade på under vägen hem, eller om det ens spelades fler jullåtar efter nyhetsinslaget och det var inte förrän han till slut, sedan länge hemkommen, släppte prickarna på tapeten med blicken och reste sig som han funderade på om han kanske skulle klä sig varmare. Det var nästan lika kallt hemma som därborta, tänkte han. Så huttrade han till och för en sekund undrade han hur det var att vara död. Död som alla medlemmar i familjen de talat om i radio. Familjen som tidigare samma dag kört in i ett träd.

Han tog upp plånboken och innan han ens öppnat den visste han att där inte skulle finnas någon femhundralapp.